

УДК: 811.111'272'276

ЯНКОВ А.В.*(Кременецький гуманітарно-педагогічний
інститут ім. Тараса Шевченка)*

МЕДИЧНА ЛЕКСИКА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ІСТОРИЧНО-ЕТИМОЛОГІЧНОМУ ВИСВІТЛЕННІ

Сучасний медичний лексикон надзвичайно гнучке, мінливе, динамічне, різностороннє та багатоцільове мовно-мовленнєве явище у мовній діяльності. І це не тільки тому, що до медичної лексики відноситься переважна більшість обов'язкових номенклатурних термінів таких фундаментальних наук, як анатомія з фізіологією, гістологія, біохімія, імунологія та багато інших наук, але ще й тому, що медична лексика функціонує у жвавому сучасному дискурсі лікарів-професіоналів з психіатрії, дерматології, педіатрії та інших спеціальностей і ледве не щоденно зазнає модифікацій у семантичному розвитку в залежності від потреб спілкування та застосування слів і термінів у медичній практиці.

В цьому контексті зауважимо також, що ми і термін, вслід за В.М.Лейчиком, розглядаємо як динамічне явище, яке народжується, формулюється, поглиблюється в процесі пізнання (когніції), переходу від концепту – мисленнєвої категорії – до вербалізованого концепту, який пов'язаний з тією чи іншою теорією, концепцією, що осмислює ту чи іншу область знань і/або діяльності. В зв'язку з історичним характером процесу пізнання і закріплення знань термін отримує нове визначення як вербалізований знак, який може мати ряд варіантів, в залежності від вибраної теорії та ступеню глибини знань [Лейчик, 2009].

У щоденному дискурсі спеціалістів-медиків поруч співіснують як стандартизована медична лексика, так і звичайний медичний жаргон, який розповсюджується не тільки в усному мовленні, але й спостерігається в розмаїтій кореспонденції, оформленні медичної документації, тощо. Дискурсом вважається переважно текст, його уривок, схема фрагмент чи парадигма письмова або усна, акт (акти), комплекс (комплекси) усної комунікації, об'єднані послідовною логічною будовою і мовними зв'язками локального та глобального змісту з метою реалізації певної авторської інформативної, людинознавчої чи суспільнознавчої проблематики [Дискурс... 2001]. Крім цього, дискурс, як вважає Ю.С. Степанов, є якоюсь підмовою в мові, можливим альтернативним світом у світі мови, за яким стоїть особлива граматики, особливий лексикон, особливі правила слововживання, особлива семантика, а також власний ідеальний адресат, що когнітивно породжує і когнітивно інтерпретує діяльність адресанта [Степанов, 1995].

У руслі викладених думок виникає питання, а який же власне чинник відіграють головну роль у функціонуванні традиційних, як вже давно усталених у мові й мовленні, так і нових лексико-фразеологічних одиниць чи навіть термінів? Відповідь знаходимо у Ю.А. Зацного, який підкреслює, що «закріплюються в мові насамперед ті неологізми, що передають актуальні поняття, які пов'язані з важливими проблемами часу, з тим, що в сучасній англійській мові позначається запозиченням з німецької мови – словом *Zeitgeist*.” [Зацний, 1998].

Чимало праць у вітчизняній та зарубіжній лінгвістиці було присвячено вивченню субмови медицини. Однією з відомих праць, в яких висвітлюються питання так званої «стилістично зниженої лексики», є дисертація С.І. Балишина [Балишин, 1983]. Найновішими надбанням у вивченні питання нестандартної лексики в професійному спілкуванні медиків сьогоdnішнього дня є дисертація Н.В. Пестрової [Пестрова, 2011] та наукові статті М.С. Невзорова [Невзоров, 2012].

Незважаючи на різноманітні вказівки та укази з приводу регламентування медичної лексики, мова медицини зберігає тенденцію до постійного зростання та відчутних змін в такій же мірі і такими ж способами як і національні мови, в першу чергу - англословних країн.

Варто, однак, зауважити, що мови інших країн хоч і зазнають істотного впливу зі сторони англійської мови, однак надто обережно впроваджують лексичні інновації, особливо

в сфері медицини. Це стосується насамперед французької та німецької мов [Янков, 2012]. Невеликий відсоток неологізмів медичного змісту, які з'явилися за останні двадцять років, і в українській мові [Клименко 2008].

Нові лексичні одиниці та вирази виникають майже стихійно, спонтанно для номінації явищ, ознак і процесів, пов'язаних з медициною. Як засвідчує детальне вивчення та спостереження за функціонуванням нових і навіть вже давно функціонуючих термінів в контексті, вони відносно легко набувають нових значень. До прикладу, значення медичного терміна *bulimia*, яке в спеціальному медичному словнику подається, як “*an abnormal and constant craving for food – called also hyperorexia.*” [Merriam-Webster’s Medical Dictionary, 1996]. Натомість із сучасного контексту постає дещо інше значення словосполучення *exercise bulimia*, а саме: *патологічний стан людини, яка підраховує кількість калорій, отриманих під час їжі і прагне «спалювати» таку ж кількість калорій різними фізичними вправами.* Власне саме таке визначення і підтверджується контекстом: *Her exercise bulimia started when she was in her 30s and her son was in the hospital. She’d run up and down the stairs to his room. When he got out, she continued the compulsive exercise by running seven miles a day, followed by stomach push-ups, sit-ups, leg lifts and other calisthenics.* (St. Louis Post-Dispatch, 19 Mar 2006).

Малоймовірно, що можна провести достатньо чітку межу між формальною медичною термінологією та медичним жаргоном чи сленгом сьогодення. Часто-густо трапляється так, що ті лексичні одиниці, які виникли і застосовувались винятково *ad hoc*, виявляються більш пристосованими і мають потужнішу здатність і природну невимушеність пристосуватись, модифікуватись та асимілюватись спочатку до вимог дискурсу, а потім підтвердити доцільність свого подальшого повноправного входження в мову медицини. Насправді, оказіональні слова здатні не тільки залишатися лише у персональному обмеженому лексиконі, але і ввійти в мову взагалі. З цього приводу О.С. Кубрякова зауважує, що кінцева цінність оказіоналізму визначається саме тим, наскільки добре вона буде слугувати передачі даної структури знання не тільки в системі мови в цілому, але і в тому фрагменті мовленнєвої діяльності, для участі в якому вона була створена. Призначення мови – виступати інструментом передачі знання в актах спілкування, слугувати вираженню значень в комунікації та дискурсі яскраво простежується і в номінативній діяльності [Кубрякова, 1997].

Низка прикладів, які запозичені з різних словників медичного сленгу, є підтвердженням думок про те, що лексичні одиниці з дискурсу можуть довго залишатись в процесі спілкування і навіть ввійти в мову. Такі добре відомі поміж медиків слова, як *stat (immediately)*, *leeches (laboratory technicians)*, *appy (a patient with appendicitis)*, *Betty (a patient with diabetes)*, *Benny (a patient on benefit, i.e. welfare payments)* легко доповнюються новими аналогічними за структурою словами, а саме *aspy n особа має симптоми хвороби Аспергера,*

buddy n людина, яка співчуває і активно підтримує осіб, які страждають від хвороби СНІД, *buddy v співчувати та активно підтримувати осіб, які страждають від хвороби СНІД*, *buddying n співчування та активна підтримка осіб, які страждають від хвороби СНІД.*

Оскільки вимова, написання і навіть значення слів залежать в більшій мірі від їх практичного використання і в значно меншій мірі від їх етимології та генези виникнення то існує хибна, на наш погляд, думка, що історія еволюційного розвитку і становлення слова із спеціальним (медичним) значенням є не такою вже й важливою. Однак, мало хто не погодиться з аргументом, що прискіпливе вивчення історії медичної термінології сприяє і допомагає суттєвому, глибокому вивченню і самої медицини, з тієї причини, що кожний етап, та чи інша стадія її історичного розвитку залишили свій відбиток на практичному професійному лексиконі. А будь-яке нове відкриття в науках, які відносяться до медицини чи то фізіології людини, чи то патології, чи фармакології неодмінно викликало потребу нової номінації. Значна частина цих номінацій практично застосовувалась в мовленні професіоналів, незважаючи на їхню безсистемність появи, нерегулярність вживання, нестандартність чи застарілість форми, невідповідність новітнім досягненням в області медицини.

Дослідження етимологічних витоків та епістемологічних коренів допомагає краще

розпізнати, а нерідко і декодувати цю строкату, гетерогенну, але напрочуд добре саморегульовану багатомовну еkleктичну розмаїтість, якою і є медична лексика. Навіть неозброєним оком можна помітити як класичні медичні терміни зіштовхуються і борються між собою, як вони адаптуються до сучасних понять і концептів. І все це з єдиною метою – вижити, закріпитись і генерувати нові терміни та слова, які відповідатимуть вимогам неперервного розвитку медичної науки.

Сьогодні широко вживані медичні терміни можна класифікувати, очевидно, наступним чином: терміни, які виникли ще в давньоанглійській англосаксонській період розвитку англійської мови і збереглися до сих пір, але в сучасному орфографічному оформленні; грецькі та латинські терміни, які збереглися ще з часів древньої та середньовічної медицини; сучасні інновації, які утворені за допомогою коренів та терміноелементів з класичних мов; епонімічні номінації; різні торгівельні назви (переважно лікарських препаратів); запозичення із різних сучасних мов; мовленнєві лексичні одиниці (медичного сленгу) та метафоричні назви; аббревіатурні найменування. Подібна класифікація, звісно, досить умовна і не може претендувати на всебічне охоплення усієї (особливо сучасної) медичної лексики.

Мета цієї розвідки полягає в тому, щоб тільки приблизно окреслити хоч би там, де це можливо, генетично-етимологічні витoki й хронологічні віхи становлення відібраної для аналізу лексики та проілюструвати її функціонування в мові та мовленні.

В старовинних анналах та різних манускриптах англосаксонського періоду, є кілька сотень сторінок, що містять матеріали, які відносяться безпосередньо до медицини того часу. То були переважно переклади з латинських джерел. Таке припущення переконливо підтверджується назвами лікарських рослин того часу. На думку Граттана, чимала кількість латинських назв лікарських рослин в давньоанглійських текстах передавалась за допомогою транслітерації, що відображено в таких працях, як *Herbarius* та *De material medica*. [Grattan, 1952]. До прикладу, порівняємо назви перцевої м'яти, шипшини, лілії та насіння льону латинською, давньоанглійською (далі ДА) та сучасною англійською (далі СА) мовами, відповідно *Mentha, ae f n (piperita) — minte, an f n — mint; Rosa, ae f n (canina) (rosaceus, a, um adj = made of roses) rosans, antis adj = of rosy (pink) colour) — rose, an f (rosen adj = made of roses); rosig adj of rosy (pink) colour) — rose (roselike, rosy); Lilium, i n (candidum) — liliZe (lilie), an f — lily; Linum, i n (usitatissimum) (Semina Lini) — linsæd, es n — linseed.*

Безсумнівно, англосаксонськими за походженням є і численні анатомічні терміни. Обмежимося тільки переліком англосаксонських слів, які називають частини тіла людини та внутрішні органи. Порівняймо: ДА *hēafod n — SA head; DA earm, es m — SA arm; DA hnecca, an m — SA neck; DA heorte, an f — SA heart; DA lungen, ef — SA lung; DA lifer, ef — SA liver.*

Слід проте визнати, що не всі наведені для прикладу слова мають однакове семантичне навантаження в процесі функціонування в професійному медичному дискурсі. Спеціалісти-анатоми, приміром, дещо звужують та спеціалізують значення таких слів, як *arm, leg*, маючи на увазі не всю верхню чи нижню кінцівку людини, а відповідно лише від плечового суглоба і до ліктя та від колінного суглоба і до щиколотки (кісточки).

Лише окремі слова, які тепер виражають анатомічні поняття, є скандинавськими за їхнім етимологічним походженням. Це такі терміни, як *skull, skin* та ймовірно *scalp*. Відносно легко знаходимо їх відповідники в сучасних норвезькій та шведській мовах – *skalle* та в ісландській – *skalli*. Однак, теперішнє ісландське слово *skalli* зберігає своє історичне значення, тобто *bold head* і таким чином співвідноситься до давньоанглійського *sceallu, ef* зі значенням *shell, husk*. Скандинавськими відповідниками до слова *skin* є датське – *skind*, норвезьке і шведське – *skinn*. Дуже давнім, але зовсім близьким родичем цих слів є давньоісландське *skinn (animal hide)*, яке співіснувало поряд із словом *hūdh*. У давньоанглійській мові шкіру людини та шкуру тварини позначали одним словом – *hūd, ef* про що свідчить запис в англосаксонській хроніці 891 року. Подібні етимологічні витoki і у слова *scalp (skin and hair on the head)*, тому що воно має відповідники в давньоісландській мові – *skalpr (sheath)*, голландській – *schlep*.

В науковій літературі достатньо глибоко та аргументовано відображено постійний вплив

грецьких коренів та терміоелементів на процес терміотворення взагалі та на формування медичних термінів (особливо клінічних) зокрема. Суттєвим доповненням до цього твердження, як нам видається, є те, що практично всі грецькі корені та терміоеlementи не були штучно створені ні вченими медиками, ні лікарями того часу, а були ретельно відібрані із живої мови та мовлення для номінацій явищ, ознак та процесів пов'язаних з медициною.

Знову ж таки обмежимося лише кількома прикладами. Так, скажімо, сьогоdnішній терміоеlement *h(a)em-* та кінцевий елемент *-(a)emia*, генетичним витоком яких в давньогрецькій мові було слово *αἷμα, ατοζ τό* зі значеннями: 1, кров; 2, вбивство; 3, рід, родина; 4, нащадок, потомок, в сотнях (якщо не тисячах) медичних термінів, в т. ч числі і в тих, які виникли і є в обігу теперішньої найновішої медичної літератури та документації. Тільки у медичному словнику Уебстера за нашими підрахунками зареєстровано 187 медичних термінів, в яких початковим терміоеlementом є *h(a)em-*, приміром *haemocytolysis, haemoipoesis, haemotherapy, haemocoagulation, haemodialysis* та багато інших. Якщо до цього числа ще додати терміни, де вживається кінцевий елемент *-(a)emia*, таких як *anaemia, hyperaemia, hypercalcemia, hyperazotemia, hypoaminoacidemia* та інших подібних за структурою термінів, то і тоді це буде далеко не повний перелік медичної лексики з цими елементами. [Merriam-Webster's Medical Dictionary, 1996].

Аналогічна потужна генеративна спроможність і в терміоеlementa *card-*, прадавнім етимом якого є давньогрецьке слово *καρδία ή* з такими значеннями, як 1, серце; 2, душа; 3, настрої, почуття; 4, бажання, намір; 5, верхній отвір шлунка, так званий *ostium cardiacum* - отвір вхідний (кардіальний), 6, серцевина, середина. Наведемо також цілу вервечку термінів з початковим елементом (коренем) *card-*: *cardectomy, cardialgia, cardiograph, cardiomegaly, cardiomyopathy, cardiorhaphy*. Додамо ще приклади, в яких цей елемент є кінцевим, приміром *dextrocardia, tachycardia, stenocardia (angina pectoris), bradycardia*, щоб переконатись, що і цей терміоеlement є надзвичайно активним в процесі творення медичних номінацій, пов'язаних із серцем людини.

Очевидно саме через грецьку мову в медицину ввійшли також і єгипетські за походженням слова, приміром *ammonia* (як хімічний термін це – аміак). Цей термін отримав таку назву, тому що його отримали з *sal ammoniac* - ammonium chloride. Латинська назва *ammōniacum, i, n*, яка цілком вірогідно є результатом транслітерації давньогрецького слова *Αμμωνιάκος*, що означало буквально *сіль Амона*. Згідно з єгипетською міфологією, Амон був богом сонця та був близьким ліванському богу війни Монту. Можливо саме з цієї причини древні римляни і мали асоціації та пов'язували бога Амона з Юпітером. Нагадаємо, що слово *Αμμωνιάκος* перекладається ще як – лівійський, а тому важко не погодитися з припущенням Роберта Барнхарта, що в етимології слова *ammonia* простежується і в якійсь мірі підтверджується реальний історичний факт – “sal ammoniac was brought from the region of Lybia near the shrine of Ammon” [Barnhart, 1988].

Дещо подібну етимологію має і слово *ammoniac*, яке в якості фармацевтичного терміна – амоніак, вживається не так часто сучасними фармацевтами. На підтвердження цього наводимо значення даного слова із авторитетного словника: “a pungent gum resin from the stems of a plant (*Dorema ammoniacum*) of the parsley family, found in Iran, S Siberia, and India: used in perfumes, porcelain cements, and formerly in medicine” [Webster's, 1976].

Прикметно, що до сьогоdnішнього дня в медичному лексиконі співіснують і грецькі, і латинські за походженням терміни. Це пояснюється історичними умовами та подіями, які суттєво впливали на закріплення й функціонування медичних термінів. Адже ще задовго до завоювання Греції Римом більшість лікарів у Римі та його провінціях були грецькими рабами або іммігрантами з грекомовних земель та країв і були носіями в першу чергу грецької мови.

Донині добре вживаються, приміром, латинські (здебільшого в анатомічній номенклатурі) та грецькі (в клінічних термінах) еквіваленти типу: *os, ossis n – ὀστέον τό (osteon)* – кістка; *ren, renis m – νεφρός ό (nephros)* – нирка; *dens, dentis m – ὀδούς, ὀδοντος ό (odontos)* – зуб; *nasus, i m – ρίς ρίνας ή (rhinos)* – ніс. Встановлено, що понад тисячу таких відповідників є у вжитку в сучасній медичній лексиці.

Порівнюємо тепер їх, до прикладу, відповідно із такими термінами в англійській мові, як *ossicle* (any of three small bones of the middle ear), *ossification* (the process of bone formation) та *osteochondrosis* (degeneration of some bones and cartilages followed by calcification); *renal calculus* (kidney stone) та *nephrolithiasis* (a condition marked by the presence of renal calculi);

dentition (the development and cutting of teeth) та *odontotomy* (the operation of cutting into a tooth); *nasolacrimal duct* (a duct that transmits tears from the lacrimal sack to the interior meatus of the nose) та *rhinolith* (a concretion formed within the cavities of the nose) [Merriam-Webster's Medical Dictionary, 1996].

З так званої пізньої латини дійшли до наших часів такі терміни, як *fetor hepaticus* (an odor to the breath that is a sign of liver failure), *torticollis* (wryneck, a twisting of the neck to one side), *cor bovinum* (a greatly enlarged heart) та сотні інших.

Нам видається слушним зауваження з приводу того, що потрібно чітко розрізняти терміни, які запозичені безпосередньо з грецької та латинської мов від тих, які утворені шляхом зрощення, тобто поєднання терміноелементів із названих мов, наприклад в таких термінах, як *meningoencephalomyelitis* (inflammation of the meninges, brain, and spinal cord), *neuromyositis* (neuritis associated with inflammation of a muscle), *gastroduodenostomy* (surgical formation of a passage between the stomach and the duodenum) [Merriam-Webster's Medical Dictionary, 1996] та інших багатокомпонентних за своєю структурою медичних термінів.

Доцільно, однак, застережити, що у випадку такого поєднання трапляються своєрідні омофонічні конфузи, тобто такі ситуації, коли однакове звучання елементів не є їх однаковим значенням, у таких медичних термінах, які ми наводимо для порівняння, наприклад у терміні *mastocytosis* значення елемента *mast-* не відповідає значенню цього ж елемента у терміні *mastectomy*. Це підтверджується і значенням вказаних термінів, де в першому випадку це - *excessive proliferation of mast cells in the tissue*, а в другому - *excision or amputation of a mammary gland* [Merriam-Webster's Medical Dictionary 1996].

Без перебільшення сотні класичних основ та афіксів у щоденному використанні легко вписуються в систему словотвору і беруть активну участь у формуванні все нових і нових медичних термінів, які виникають заледве не щоденно, а тому і не дивно, що навіть найавторитетніші дуже скрупульозні лексикографічні видання не здатні впоратися навіть з реєстрацією, не кажучи вже про тлумачення, новітньої медичної лексики. Чимала частина так званих okazionalnih sliv, утворених спеціалістами медичної сфери, так і залишається маргінальним явищем у мовному середовищі.

Спостерігається і тенденція до використання давно існуючих традиційних ресурсів англійської мови в процесі утворення медичних термінів замість терміноелементів з класичних мов, наприклад значення медичного терміна *prosopagnosia* - *неспроможність розрізняти обличчя людей* передається тепер також словосполученням *face blindness*, *n*: "Research has begun to suggest that most *face-blindness* stems from genes, rather than brain injury, and that it is far more widespread than previously suspected, with up to 2 percent of the population affected to some degree." (The Boston Globe, June 14, 2006) або терміна *cachexia* - загальна атрофія, новий зміст якого частково передається або словосполученням *flesh-eating disease* - гостра стрептококова інфекція (спричиняє руйнацію тканини з причини запалення фасції м'яза чи іншого органа): *A 10-year-old boy has died and a 71-year-old woman is seriously ill in hospital after contracting the flesh-eating disease necrotizing fasciitis.* (Independent, Jan. 13, 1995), або словосполученням *necrotizing fasciitis*, яке визначається, як *an illness that can eat away fat and muscle at the astounding rate of up to one inch an hour.* (Time, June 20, 1994).

Впродовж останніх століть з багатьох причин в англійську медичну термінологію проникли і запозичені терміни з різних мов, в тому числі з французької, приміром, такі як *rale* (*an abnormal sound heard accompanying the normal respiratory sound on auscultation of the chest*), *bruit* (*any of several generally abnormal sounds heard on auscultation (e.g. an audible bruit produced by an artery)*), *ballottement* (*a sharp upward pushing against the uterine wall with a finger inserted into the vagina for diagnosing pregnancy by feeling the return impact of the displaced fetus or a similar procedure for detecting a floating kidney*) [Merriam-Webster's Medical Dictionary,

1996].

Серед найновіших французьких запозичень назвемо *après-surgery* - післяопераційний стан пацієнта чи період у перебізі хвороби, *mal de siècle* - особливий песимістичний чи меланхолічний стан людини (цей термін співзвучний з латинським *taedium vitae* та німецьким *Weltschmerz*), *manssiere* (за аналогією із французьким *brassière f*) - пристосування для підтримування грудей чоловіка, *massage à trois* - масаж однієї особи двома масажистами водночас; масаж двох осіб водночас одним масажистом, *migraineur* - людина, яка страждає від хронічної мігрені (від головного болю [Янков, 2013]).

Мало хто сумнівається, що такі терміни як *antibody*, *eyeground*, та *sitz bath* генетично споріднені з німецькими етимонами, а саме *der Antikörper*, *der Augenhintergrund*, *das Sitzbad*. А відносно нові запозичені з німецької мови терміни *Ganzfeld*, *Gestalt therapy* мають відповідно такі значення: *Ganzfeld, n* - чиста поверхня, яка використовується для перевірки екстрасенсорного сприйняття: *Sergeant is one of many who have used Ganzfeld in telepathy and is probably the most successful in obtaining "good" results; a parallel series of experiments at Edinburgh have failed to show any significant effect.* (New Scientist, Oct. 18, 1980); *Gestalt therapy* - гештальтотерапія (вид психотерапії): *There are also numerous workshops in Gestalt therapy, an approach devised by the late German Psychiatrist Frederick S. Perls. One of the newest and most rebellious branches of psychology. Gestalt theory seeks to celebrate man's freedom, uniqueness and potential.* (Time, Nov. 9, 1980).

З іспанської мови також є запозичення, такі як *derrengadera (mal de caderas)* (an infectious disease of horses in South America caused by a protozoan parasite of the genus *Trypanosoma* in the blood and characterized by rapid emaciation, anemia, ...paresis and edema), *mal de pinto (pinto, pinta)* (a chronic skin disease that is endemic in tropical America, that occurs successively as an initial papule, a generalized eruption, and a patchy loss of pigment, and that is caused by a spirochete of the genus *Treponema* morphologically indistinguishable from the causative agent of syphilis) [Merriam-Webster's Medical Dictionary, 1996].

Є також чимала кількість запозичень з італійської, португальської, японської та інших мов. З японської мови недавно запозичені терміни *karoshi n* - смерть спричинена виснаженням і перевтомою від праці: *Execs might note the recent news that in Japan karoshi – death from overwork - is now the second leading cause of death after cancer.* (The Face, Oct. 1994),

shiatsu (shiatzu) n - метод проведення масажу певних частин і ділянок тіла людини (здійснюється з метою обезболювання, зняття втоми): *Japanese shiatsu massage is available at several locations in addition to the Salon de Tokyo. . . The undisputed Sorbonne of shiatsu is the Shiatsu Education Center of America, . . . presided over by Wataru Ohashi, generally regarded as the foremost master of the art in America.* Sunday News (New York), Mar.6, 1989), *yusho n* - хворобливий стан, спричинений потраплянням в організм шкідливих сполук із навколишнього середовища (характеризується висипами на шкірі, запухлими повіками очей, напухлими суглобами, паралічним тремтінням:

Even today, . . . after eating tiny quantities of PCB's (polychlorinated biphenyl) and long after all traces have passed from their bodies – the symptoms of many Yusho victims persist. A Japanese researcher told a cancer conference at Cold Spring Harbor that the incidence of liver cancer among Yusho patients now appears to be as high as 15 times the normal rate. (New York Times Magazine, Oct. 24, 1986).

Наведені приклади запозичень, які функціонують в медичному лексиконі є підтвердженням думки Ю.А.Зацного про те, що «словниковий склад англійської мови відчуває іншомовний вплив: продовжується запозичення безеквівалентної лексики, нерозчленованих номінем, які заміняють розчленовані найменування, одиниці, що сприяють здійсненню експресивної функції мови; інші мови виступають джерелом нових дериваційних елементів; з інших культур запозичується значна кількість нових понять, які відбиваються в англійській мові шляхом калькування етимонів». [Зацний, 2001]

Ми, звичайно, не претендували на охоплення абсолютно всіх рис, які притаманні медичному лексикону. Поза нашою увагою залишились питання епонімів, топонімів в

медичній лексиці, діахронічний аналіз генези та продуктивності афіксів, походження розмаїтих метафоричних та метонімічних номінацій та цілий ряд інших достатньо важливих відмінностей медичної лексики. Як показує це дослідження історично-етимологічних рис надзвичайно гетерогенного медичного лексикону є ще багато недосліджених та маловивчених аспектів, які чекають поглибленого, аргументованого та переконливого вивчення.

Література

Barnhart R.K. The Barnhart Dictionary of Etymology. The H.W.WilsonCompany. 1988. – 1284 p. *Grattan, J.H.G., Charles S.* Anglo-Saxon Magic and Medicine. London: Oxford University Press, 1952. – 254 p. Merriam-Webster's Medical Dictionary. – Springfield, Massachusetts, U.S.A.: Merriam-Webster, Incorporated, Publishers, 1996. – 894 p. Webster's New World Dictionary. Editor in chief David B. Guralnik. Nelson, Foster & Scott Ltd. Toronto. 1976. – 1692 p. *Балишин С.И.* Медицинская стилистически сниженная лексика современного английского языка и способы её образования. Автореферат канд. дисс. Калинин, 1983. – 15 с. Дискурс іноземномовної комунікації (колективна монографія) – Львів: Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – 495 с. *Зацний Ю.А.* Розвиток словникового складу сучасної англійської мови. – Запоріжжя: Запорізький державний університет, 1998. – 431 с. *Зацний Ю.А., Пахомова Т.О.* Мова і суспільство: збагачення словникового складу сучасної англійської мови. – Запоріжжя: Запорізький державний університет, 2001. – 243 с. *Клименко Н.Ф., Карпільовська Є.А., Кислюк Л.П.* Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі: *Монографія*. – К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2008. – 2008. – 336 с. *Кубрякова Е.С.* Части речи с когнитивной точки зрения. – М.: Институт Языкознания РАН, 1997. – 327 с. *Лейчик В.М.* Терминоведение: Предмет, методы, структура. Изд 4-е – М.: Книжный дом «Либроком», 2009. – 256 с. *Невзоров М.С.* Нестандартная лексика в профессиональном общении медиков. // Межкультурная коммуникация. Вестн. Волгогр. Ун-та. Сер. 2, Языкозн. 2012. № 2 (16). – С. 96 – 100. *Пестрова Н.В.* Субстандартная номинация в современном английском медицинском субъязыке. Автореф. дисс. на соиск. уч. ст. канд. филол. наук. Санкт-Петербург, 2011. – 23 с. *Степанов Ю.С.* Альтернативний мир. Дискурс. Факт и принцип причинности // Язык и наука конца XX века. – М.: Рос. Гуман. Ун-т, 1995. – С. 35 – 47. *Янков А.В.* Англо-український словник нової лексики і фразеології англійської мови сфери медицини та охорони здоров'я. Місіонер. Жовква.- 2013. – 431 с. *Янков А.В.* Структурно-семантичні особливості неологізмів сфери медицини та охорони здоров'я в німецькій мові (початок XXI століття). Нова філологія- Випуск 53. – Запоріжжя, 2012.- С. 198 – 202.

N. LAZEBNAYA

(Zaporozhye National University)

EAST OR WEST – WHERE METAPHOR IS BEST?

В статті йде мова про роль метафори в культурах західних та східних країн. Метафору розглянуто в англійській, корейській, китайській та арабській культурах. Метафору розглянуто як засіб когніції і відображення соціологічних та культурних особливостей різних націй.

Ключові слова: метафора, фрейм, пізнання, мапування.

H. B. Lazebnaya. East or West Where Metaphor is Best? В статье речь идет о роли метафоры в культурах западных и восточных стран. Метафора рассматривается в английской, корейской, китайской и арабской культурах. Метафора рассматривается как средство когнитивности и отображения социологических и культурных особенностей разных наций.

Ключевые слова: метафора, фрейм, познание, картирование.

N. Lazebnaya. East or West: Where Metaphor is Best? This paper deals with metaphor and its important role in languages and cultures of different nations. Further on, metaphor is considered in English, Korean, Chinese and Arabic cultures. Metaphor is positioned as a means of cognition and reflection of sociological and cultural peculiarities of different nations.

Key words: metaphor, frame, cognition, food, mapping.

Nowadays metaphor is of high relevance. “Conceptual metaphor theory” is on the way of its development. Modern researches and studies of metaphorization are focused on determination of metaphor not as an imaginative means, but as a kind of a mental procedure in the process of human worldview perception and reflection. The modern theory of cognitive metaphor is developed in the works of many scholars, in accordance with which, “metaphor is an instrument of cognition, structuring and explanation of reality” (Lakoff 1993, p. 217). Following J. Lakoff, we agree that “metaphor is located in thought and not in the language”. The way we think makes the way we speak. The East is tricky. The principles of seniority and respect are very important for the Eastern nations. The West is wild and independent. The Westerners are looking for independence. These